

མའོ་གྲུ་ཞིའི་རིགས་བའི་གཞུང་
ལྷགས་སློབ་སློང་བྱེད་པ།

ཤང་རྩན་གས་

ཐོད་སྒྲུང་ས་མི་དམངས་དཔེ་རྩན་ཁང་།

ལྷོ་ཆོག་ལ་རིང་ལུགས་འཆོག་ལ་ཆུན་སྒོར་གི་མཚན་
བུའུ་ཆེན་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་སྤྲོད་
སྤྲོད་བྱེད་པ།

ཁང་ ཆུན་ གིས།

མད་སྒོར་མ་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱན་ཁང་།

དཀར་ ཆག

ཕྱི་ཚལ་སྤྱོད་ལུགས་འཛུགས་སྐྱུན་ཕྱིད་ཕྱུར་ཕྱི་རྒྱལ་ཕྱི་ཚལ་གི་ཚལ་ཉིད་ལ་རེས་

པར་དུ་བསྐྱུན་དགོས་པ། (5)

ཕྱི་ཚལ་སྤྱོད་ལུགས་འཛུགས་སྐྱུན་སྒྲར་གི་མཉམ་ཁུལ་ཞིའི་རིགས་པའི་གཞུང་

ལུགས་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་ཕྱི་ཚལ་གི་ཚལ་ཉིད་དེ་ཆུང་རིག་དང་མཐུན་པའི་སྒྲ་

ནས་མཆོན་པ་ཞིག་ཡིན་པ། (15)

ཕྱི་རྒྱལ་ཕྱི་ཚལ་ཉིད་གིས་རྟོགས་དང་དེ་བཤད་སྟོན་ཕྱིད་ཕྱུར་རེས་པར་དུ་མི་

དམངས་མང་ཚོགས་ལ་བརྟེན་དགོས་པ། (85)

མའོ་ཀྲུ་ཞི་ནི་དང་རབས་གི་མ་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པ་ཐབས་ཆེ་ཤོས་གིག་
 ཡིན་ཞིང་། ཁོང་གིས་སྤྱི་ཙུང་གང་པོའི་རིང་གི་ཐུགས་རུས་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ཕྱལ་གི་
 དམངས་གཙོའི་གསར་བཅུར་འགོ་ཁྲིད་གནང་བ་དང་། རང་ཕྱལ་གྱི་ཆོགས་རིང་
 ལུགས་གི་གསར་བཅུར་དང་སྤྱི་ཙུང་གསར་བཅུར་གི་འཕྲུགས་སྤྱན་ལ་འགོ་ཁྲིད་གནང་...
 བས་ཕྱལ་ཁ་ཐབས་ཆེན་པོ་བ་རེད། རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཐད་གི་མའོ་ཀྲུ་ཞིའི
 མངཉ་རྩིས་ཐབས་ཆེ་ཤོས་ནི་མ་ཁེ་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་གི་ཡོངས་ཁྲུབ་བདེན་ དོན་དེ
 ཀྲུང་གོའི་གསར་བཅུར་དང་འཕྲུགས་སྤྱན་གི་ཞིབ་ཏུ་ལག་ལེན་དང་བྱུང་སྒྲེལ་གནང་དེ་
 མ་ཁེ་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་སྤྱན་འཛིན་དང་། སྤང་སྤྱོད། འཕེལ་ཁྱས་བཅས་གནང་
 བས་མའོ་ཙུང་དཀོངས་པའི་མ་ལག་ཅིག་གྲུབ་པ་དེ་རེད། དེ་ནི་མའོ་ཀྲུ་ཞིས་རང
 ཕྱལ་གི་འཕྲོར་མེད་གྲལ་རིམ་དང་འཛམ་གླིང་འཕྲོར་མེད་གྲལ་རིམ་ལ་བཞག་པ་དནང་...
 བའི་ཙུང་འགངས་གིན་དུ་ཆེ་བའི་རྒྱལ་བཞག་སྤྱི་ཙུང་ཞིག་རེད། ར་ཆོས་ཐབས་ཆེན་གི་
 གཙོ་འཛིན་དང་སྤྱོད་དཔོན་མའོ་ཀྲུ་ཞིར་བཅུ་གསེ་བྱུང་བར་གལ་འགངས་ཆེ་ ཤོས་གིག
 ནི་མའོ་ཀྲུ་ཞིའི་ཐབས་ཆེན་དར་ཆར་སྤང་སྤྱོད་བྱུང་བ་དང་དེ་མཐོན་པོར་བསྐྱེདས་...
 བས་མའོ་ཀྲུ་ཞི་དང་། ཀྲུ་ཙུང་ལི། ཀྲུ་ཙུ་ཡོན་གྲང་། དེ་བཞིན་འཕྲོར་
 མེད་གྲལ་རིམ་གི་གསར་བཅུར་མཁས་ཅན་ཀན་རབས་གཞན་དག་བཅས་གིས་གསར་...
 གཏོད་གནང་བའི་གསར་བཅུར་གི་གཞག་མཐའ་འཁྱོལ་བ་སྤྱོད་སྤྱོད་དེ་རེད།

མའོ་ཙུང་དཀོངས་པའི་མ་ལག་གི་ནང་དུ་སྤྱི་ཙུང་གསར་བཅུར་གི་...
 འཕྲུགས་སྤྱན་སྒྲོར་གི་མའོ་ཀྲུ་ཞིའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཆ་ཆང་དེ་གལ་འགངས་
 གིན་དུ་ཆེ་བ་ཞིག་དུ་གནས་ཡོད། མ་ཁེ་སི་དང་ཞུན་གེ་སི་ནམ་གཉིས་གིས་སྤྱི་

ཚུགས་རིང་ལུགས་འཇུགས་སྐྱུན་སྒྲོལ་གི་སྤྱིར་བཏང་གི་ཅ་པའི་རིགས་པ་བརྟེན་གནང་
 ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ཆ་སྐྱོན་གི་ཆད་པ་གཤམ་བྱུང་བའི་སྐྱོན་གིས་དེ་ནི་ཐོག་མའི་
 དགོངས་ཚུལ་ཙམ་ཞིག་རེད། ཟླ་བ་བཅུ་པའི་གསར་བཞེད་ཆེས་སུ་མ་ཅ་རིང་ལུགས་
 འཕེལ་བྱས་འགྲོ་བྱུ་ཅུང་ཟད་ཆེས་ལུས་ཡིན་པའི་ཨོ་གོ་འི་ཀུལ་ཁབ་ཏུ་སྤྱི་ཚུགས་རིང་
 ལུགས་འཇུགས་སྐྱུན་ཕྱེད་པའི་འབབ་ཚད་ནང་ལེ་ཉིན་དང་སི་ཏུ་ཡིན་ནམ་གཉིས་གིས་
 རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་ལག་ལེན་གི་ཐོག་ནས་གལ་ཆེད་གནད་དོན་རབ་དང་...
 རིམ་པ་ཐག་གཅོད་གནང་དེ་མ་ཁེ་སི་དང་ཨོན་ཀེ་སིའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་...
 འཕེལ་བྱས་བཏང་གནང་བ་རེད། མཉམ་ཁུལ་ཞིས་རང་ཀུལ་སྤྱི་ཚུགས་རིང་ལུགས་གི་
 གསར་བཞེ་དང་སྤྱི་ཚུགས་རིང་ལུགས་གི་འཇུགས་སྐྱུན་ལ་འགོ་བཟུང་གནང་བའི་ནང་...
 སྤྱུ་ལན་གི་དང་སྤྱུགས་དང་སྤྱུག་སྤྱུགས་གཉིས་ཀའི་ཉམས་སྤྱོད་ལ་ཞིབ་འཇུག་གཏིང་...
 ཟབ་གནང་བ་དང་འབྲེལ་རང་ཀུལ་གི་དཔངས་གཙོའི་གསར་བཞེད་དུས་སྐབས་གི་...
 གསར་བཞེད་ཉིན་གཞིའི་ས་ཁུལ་གི་དཔལ་འཕྱོར་འཇུགས་སྐྱུན་གི་ཉམས་སྤྱོད་སྤྱུགས་...
 བསྐྱེད་དང་ལྷག་པར་དུ་ཀུལ་ཁབ་དབྱུ་བརྟེས་པའི་ཆེས་གི་གཞི་བྱ་ཆེ་པའི་སྤྱི་ཚུགས་
 རིང་ལུགས་འཇུགས་སྐྱུན་གི་ཉམས་སྤྱོད་སྤྱུགས་བསྐྱེད་གནང་དེ་སྤྱི་ཚུགས་རིང་ལུགས་
 གི་འཇུགས་སྐྱུན་སྒྲོལ་གི་མ་ཁེ་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་གི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་སྐར་
 ལས་ལྷག་པའི་ལུན་སྐྱེམ་ཚུགས་སུ་བཏང་གནང་བ་དང་འཕེལ་བྱས་བཏང་གནང་བ་...
 རེད།

ད་ཕན་ལོ་རྩི་ཏུ་ལྷག་ཙམ་རིང་མཉམ་ཁུལ་ཞིའི་སྐབས་ཆེན་རིགས་པའི་...
 གཞུང་ལུགས་གི་མཆུབ་བཟིད་འོག་རང་ཀུལ་མི་དཔངས་གིས་ནམ་མཁའ་དབུལ་བ་ལྟ་...
 བའི་ཚོལ་ལུགས་འདོན་སྤེལ་བྱས་དེ་སྤྱི་ཚུགས་རིང་ལུགས་གི་གསར་བཞེ་ལུགས་ཆེན་...
 བྱས་པ་དང་སྤྱི་ཚུགས་རིང་ལུགས་གི་འཇུགས་སྐྱུན་ལུགས་ཆེན་བྱས་པར་བརྟེན་དབུལ་...
 སངས་ཆེས་ལུས་གི་ཕྱེད་མི་མེར་སྤེལ་ལུལ་དང་ཕྱེད་པགས་བཞོད་སྤྱེད་འཛིན་གི་ཀུལ་...

ཁམ་ཅིག་ཐོག་མའི་ག་རྒྱལ་ཕྱན་ཕྱུང་ཆོག་པའི་སྤྱི་ཆོག་སྤང་ལུགས་གི་རྒྱལ་ཁབ་་་་
ཅིག་ཏུ་གྱུར་པ་རེད། དེ་ནི་རང་རྒྱལ་གི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གནམ་ས་མགོ་རྟིང་སྒྲིག་པ་ལྟ་
བུའི་འགྱུར་ཁྲོག་ཆེན་པོ་ཞིག་རེད།

རང་རྒྱལ་སྤྱི་ཆོག་སྤང་ལུགས་འཇུགས་སྐྱུན་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་ལྷན་འབྲས་ནི་
མའོ་གྲུ་ཞིའི་འགྲོ་བུ་འོག་ཐོབ་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། མའོ་གྲུ་ཞིའི་མཇའ་མཐུན་
གི་འཕམ་ཁྲོགས་ཡིན་པ་དང་ང་ཚོའི་གྲུས་གིང་བཙེ་བའི་གྲུ་ཅུང་ལེས་སྤྱི་ཆོག་སྤང་
ལུགས་འཇུགས་སྐྱུན་སྒྲིབ་གི་མའོ་གྲུ་ཞིའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཡང་དག་པའི་སྐྱ་
ནས་ཁོང་ཏུ་ཆད་པ་དང་དེ་བེད་སྤྱོད་གནང་བ་མ་ཟད། གལ་ཆེན་དར་སྤེལ་དང་
གསར་གཏོད་ཀྱང་མང་པོ་གནང་ཡོད་པ་རེད། ཁོང་ནི་མི་འཕྲོ་དྲུང་ལྟར་བརྒྱད་
ཡོད་པའི་ང་ཚོའི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་འདི་འདྲ་ཞིག་ཏུ་སྤྱི་ཆོག་སྤང་ལུགས་འཇུགས་་
སྐྱུན་བྱེད་པའི་ཕྱལ་ཕྱོད་གི་སྤྱི་གཞུང་ལུགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། རང་རྒྱལ་སྤྱི་ཆོག་སྤང་
ལུགས་འཇུགས་སྐྱུན་གི་རྒྱལ་ཁབ་ནི་གྲུ་ཅུང་ལེའི་ལོ་བཅུ་ལྷག་འགྲོ་གས་སྤང་་་
གི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་གསར་བཞེས་ལག་ལེན་དངོས་དང་ཁ་ཕྱལ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད།

རང་རྒྱལ་གི་སྤྱི་ཆོག་སྤང་ལུགས་འཇུགས་སྐྱུན་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་དང་་་་
དང་ཕྱི་ནང་གི་གལ་སྤྲོད་ལྷན་པོར་ཇ་དག་ཆེ་པའི་འཕམ་ཆོད་བྱེད་པའི་ཁྲོད་ནས་་་་
མཐུན་སྦྱོད་བྱེད་པ་ཞིག་དང་འགྲོ་ལམ་ཁྲག་ཁྲོག་བརྒྱད་ཆུང་བ་ཞིག་རེད། མིའུ་ཅུ་
ཆེ་དང་ཡིན་པའོ་དང་། ལྷག་པར་ཏུ་ཉི་ལམ་ལོ་གས་ནང་“མི་བཞེས་པ་ན་ཆོགས་”
གི་དཔྱོག་རྒྱུ་དང་གཏོར་བཞིག་བརྒྱད་མར་འཕྲིལ་བར་བརྟེན་ང་ཚོའི་རྒྱལ་དམངས་་
དཔལ་འབྱོར་དེར་འཕར་ཆག་ཐེངས་ཁ་གས་ཕྱོད་པ་དང་ཐང་ཁེ་ཐེང་ཁེ་རྟོད་པའི་་
གནས་ཆུལ་ཐེངས་ཁ་གས་ཕྱོད་ཏེ་སྤྱི་ཆོག་སྤང་ལུགས་འཇུགས་སྐྱུན་གི་ཕྱུར་ཆད་ལ་
ལྷག་པ་རྒྱུན་དན་པ་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཐེབས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ཁོ་པ་ཆོས་ལོ་རྒྱུས་
མཐུན་སྦྱོད་བྱེད་པའི་འཁོར་ལོ་ཕྱུར་བསྐོར་བྱུང་མེད་ལ་བསྐོར་བྱུང་བྱིད་གི་མ་་་

རེད། མའོ་ཤུའུ་ཞིའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་གི་ཟུལ་ལྷགས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་དེས་་
 རང་ཀྱལ་གྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་འཇུགས་སྟུན་གི་ཁྲབས་ཆེན་ལུ་གཞག་མཐུན་ཏུ་འཕེལ་
 རྒྱས་འགོ་རྒྱར་ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་ཏུ་སྐྱལ་འདྲིའི་གཏོང་གི་ཡོད་པ་རེད། ཏེ་ལྟ་
 ར་ཆོའི་མཐུན་ཏུ་ལྷགས་པའི་ལས་འགན་གལ་འགངས་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་“མི་བཞིའི་ངན་་
 ཆོགས་”གི་གསར་བརྗེར་རོ་སྐོལ་གི་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་ལ་དགག་བ་མཐར་ཕྱིན་་
 བ་བརྒྱབ་ནས་གྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་འཇུགས་སྟུན་སྐྱར་གི་མའོ་ཤུའུ་ཞིའི་ ཁྲབས་ཆེན་་
 རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་བསྐྱར་ཏུ་སློབ་རྒྱུང་དང་གསལ་ཁ་གཏོང་ཏེ་རིགས་པའི་་
 གཞུང་ལུགས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ང་ཆོའི་ལས་དོན་ཁག་ལ་འཇུབ་ཁྲིད་ལྟེ་རྒྱ་དང་ཏུས་་
 རབས་འདྲིའི་ནང་རང་ཀྱལ་འདྲི་ཉིད་གྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་གི་དེང་རབས་ཅན་གི་ཀྱལ་
 ཁབ་སྟོབས་དང་ལྷན་པ་ཞིག་ཏུ་འཇུགས་སྟུན་ལྟེ་ཆེད་འཕལ་ཅོད་ལྟེ་དགོས་པ་དེ་་
 རེད།

ཐུ་ཚྭ་གས་རིང་ལུགས་འཕྲུགས་ཐུན་བྱེད་ཐུར་ **ཐུ་རྩལ་ལུལ་གི་ཚས་ཉིད་ལ་ངེས་པར་** **བྱ་བ་ཐུན་དགོས་པ།**

མའོ་ཀུའུ་ཞིའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ལ་ཟེལ་ཤུགས་ཆེན་པོ་དེ་འདྲ་ ཡོད་
 པ་དང་། ལིཊུ་ཅུའོ་ཆི་དང་། ལིན་པེའོ། “མི་བཞིའི་རན་ཚྭ་གས་”བཅས་གི་
 གཏམ་འཆལ་ནི་ཏན་ཏན་འཕྲོ་ཞིག་དུ་འགྲོ་ངེས་ཡིན་དགོས་དོན་གང་རེད་དམ་ཟེར་
 བ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་མའོ་ཀུའུ་ཞིའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ནི་བདེན་དོན་ཡིན་པ་
 དང་རང་རྒྱལ་གྱི་ཚྭ་གས་རིང་ལུགས་གི་ཐུ་ཚྭ་གས་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་བའི་ཐུ་རྩལ་ལུལ་གི་
 ཚས་ཉིད་དེ་ཆན་རིག་དང་མཐུན་པའི་སྐྱོན་ས་མཚན་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་རྒྱུན་གས་རེད།
 ལིཊུ་ཅུའོ་ཆི་དང་། ལིན་པེའོ། “མི་བཞིའི་རན་ཚྭ་གས་”བཅས་གི་གསར་བཞེར་
 རོ་སྒྲུབ་གི་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་ནི་བདེན་དོན་དང་ཁ་གཏད་དུ་ལངས་པ་ཞིག་ཡིན་
 པ་དང་ཐུ་རྩལ་ལུལ་གི་ཚས་ཉིད་དང་ཡོངས་སུ་རྒྱུ་འགལ་བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་རྒྱུན་
 གས་རེད།

རྒྱལ་ཁབ་དབུ་བརྟེས་པའི་དུས་འགོར་ལིཊུ་ཅུའོ་ཆིས་“དམངས་གཙོ་རིང་...
 ལུགས་གསར་པའི་ཐུ་ཚྭ་གས་གི་སྒྲིག་ལམ་བརྟན་འཕྲུགས་བྱེད་དགོས་”ཟེར་བའི་འཁོད་
 ཆིག་བརྟན་ཏེ་རྒྱལ་གྱི་ཤེཉིས་པའི་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་པའི་ཐ་གལ་གི་ཕོན་བྱེད་...
 རུས་ཤུགས་སྒྲིབ་པ་ཕྱི་ཚོང་བྱས་པ་རེད། ཁོ་བས་རང་རྒྱལ་གྱི་ཚྭ་གས་རིང་ལུགས་

གི་ཐོན་སྐྱོད་རྒྱུ་ཕྱགས་ཏེ་ཅང་རྩིས་ལྷན་ཡོན་པར་བརྟེན་སྤྱི་ཚུགས་རིང་ལུགས་འཛུར་
 རྒྱན་ཕྱིད་མི་ཐུབ་པའི་རིས་འཛིན་བྱས་ནས་རྩོན་ལ་མ་ཅ་རིང་ལུགས་འཕེལ་བྱས་་་་་་
 བཏང་ཏེ་འབྲུང་འབྲུར་གཞི་ནས་སྤྱི་ཚུགས་རིང་ལུགས་གི་གསར་བརྗེ་དང་སྤྱི་ཚུགས་
 རིང་ལུགས་གི་འཛུགས་རྒྱན་ཕྱིད་དགོས་པའི་འདྲི་ཚུལ་འཛིན་པ་རེད། གཏམ་འཆལ་
 དེའི་རྩ་མ་ཉི་མེད་སྤྱི་ཚུགས་རིང་ལུགས་གི་གསར་བརྗེའི་ཆ་རྒྱུན་འཛིན་མ་ཟིན་པའི་གནས་
 ཚུལ་འོག་སྤྱི་ཚུགས་རིང་ལུགས་གི་གསར་བརྗེ་ཕྱིད་རྒྱུར་རྩ་མ་ཉི་མེད་པ་དེ་རེད།
 མཐོང་གྲུ་ཞིས་ལུ་ཅའོ་ཆའི་བཟོ་བཅས་རིང་ལུགས་གི་གཏམ་འཆལ་དེར་དགག་པ་
 བློ་པོ་བརྒྱན་ཏེ་“ར་ཆའི་ད་ལྟའི་གསར་བརྗེའི་འཐབ་ཚད་འདི་རྩོན་ཆད་གི་ཐུག་པའི
 གསར་བརྗེའི་འཐབ་ཚད་ལས་ཀྱང་གཏིང་ཟབ་པ་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་མ་ཅ་རིང་
 ལུགས་གི་ལམ་ལུགས་དང་བསྟུ་གཞིག་ལམ་ལུགས་མཐའ་དག་ས་སྐྱ་མཐའ་ཕྱིན་པ་
 གཏོང་རྒྱུའི་གསར་བརྗེ་ཞིག་རེད། ‘དམངས་ལ་མཚོ་རིང་ལུགས་གསར་པའི་སྤྱི་ཚོད་
 གི་སྤྱི་ལམ་བརྟན་འཛུགས་ཕྱིད་རྒྱུའི་’ བསམ་ཚུལ་ནི་འཐབ་ཚད་གི་གནས་ཚུལ་དངོས་
 དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་དང་སྤྱི་ཚུགས་རིང་ལུགས་གི་བྱ་གཞིག་འཕེལ་བྱས་འཕྲོ་བར་
 གནོད་པ་ཞིག་རེད་”① ཅེས་རྩོན་པ་གནང་ཡོད། རང་རྒྱལ་དུ་ཐོན་སྐྱོད་རྒྱ་ཆས་
 དབང་པའི་ལམ་ལུགས་ཐད་གི་སྤྱི་ཚུགས་རིང་ལུགས་གི་བརྒྱུར་བཞོད་གཞི་ཅའི་ཆ་ནས་
 ལུགས་འབྲུབ་ཟིན་རྩིས་གི་1956 ལོར་ལུ་ཅའོ་ཆའི་སྐར་ལང་“གྲལ་རིམ་ འཐབ་
 ཚད་མེད་པར་གྱུར་པ་སྒྲུ་བ་”ལྟར་སྤྱི་ལུགས་ལས་མཐུད་སྤྱི་ལོ་བཞོད་པ་དང་ཐོན་
 སྐྱོད་འཕེལ་བའི་ཁྱུང་ཁོངས་ནང་སྤྱི་ཚུགས་རིང་ལུགས་གི་གསར་བརྗེ་ཕྱིད་རྒྱུའི་དགོས་
 རིས་རང་བཞིན་ཁས་ལ་ཐུངས་པ་དང་། རྒྱལ་དམངས་དབལ་འབྱོར་ལ་གནས་སྐབས་

① 《ལྱུ་ལམ་སྤྱི་ལུགས་དང་ཁ་ཐུབ་པའི་གསལ་སྤྱད་གི་ལྟ་ཚུལ་ལ་དགག་པ་ རྒྱག་པ་》
 《མཐོང་ཅ་དུང་གི་གསུང་ཅིམ་གཅིག་བརྒྱུས་》དེའི་ལུ་ཅའོ་ཆའི་ཐོད་མིག་པར་གཞིའི་
 གི་ཕྱོད་ 113 པར་གསལ།

གི་དཀར་ངལ་ཕུང་པའི་དུས་ཤམས་སུ་ཁོ་པས་“རང་གཟུང་འགན་གཅིག་”ཅུང་སྒྲིག་
 བྱས་ནས་མ་ཅུ་རིང་ལུགས་ཁོ་ལངས་ཀྱི་ཕ་མ་རྒྱུད་འགྲུལ་བ། 1964 ལོར་སྤྱི་
 ཚེས་ཤིང་ལུགས་གི་སྤྱོད་གཞི་ལས་འགྲུལ་ནང་སྤྱི་ཚེས་ཤིང་ལུགས་སྤྱི་ཚེས་གི་
 འགལ་བ་གཙུག་པོ་ནི་འཕྲོར་མེད་གྲལ་རིམ་དང་འཕྲོར་ལྷན་གྲལ་རིམ་བར་དང་། སྤྱི་
 ཚེས་ཤིང་ལུགས་གི་འགྲོ་ལམ་དང་མ་ཅུ་རིང་ལུགས་གི་འགྲོ་ལམ་བར་གི་འགལ་བ་...
 ཡིན་པ་དེ་ཁོ་པས་ཁས་མ་ཐུངས་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་མཐོང་གྲུ་ཞིས་དང་ཡངས་ལ་འགོ་
 ཁྲིད་གནང་ནས་མིའུ་བྱེད་ཅིར་མཐུད་ཅེ་ཁ་སྤྱོད་གི་འཐབ་ཅོད་གནང་བ་རེད། མིའུ་
 བྱེད་ཅིར་བཟོ་བཅས་ཤིང་ལུགས་གི་ལམ་སྤྱོད་དེར་འཐབ་ཅོད་བྱས་ཏེ་ད་ཅིར་དང་...
 ལ་ཀྱལ་ཁ་ཐོབ་པར་བརྟེན་རང་ཀྱལ་སྤྱི་ཚེས་ཤིང་ལུགས་གི་གསར་བཞེད་དང་སྤྱི་...
 ཚེས་ཤིང་ལུགས་གི་འཕྲུགས་སྤྱོད་དེ་བདེ་ཐུག་དང་སྤེལ་ཀྱུར་འགན་སྤྱོད་ཕུང་བ་...
 རེད།

འཕྲོར་མེད་གྲལ་རིམ་རིག་གནས་གསར་བཞེད་ཅེན་པོ་སྤེལ་འགོ་ཚུགས་མ་...
 ཉིད་ནས་ཡིན་པའི་གིས་“མི་བཞིན་འགྲོ་ཚུགས་” དང་འགྲུལ་འབྲེལ་བྱས་ཏེ་འཕྲོར་མེད་...
 གྲལ་རིམ་སྤྱོད་དཔང་མེར་འཇིག་ཅུ་སྒྲིག་དང་སྤྱི་ཚེས་ཤིང་ལུགས་གི་བྱ་གཞག་མེག་
 མེད་དུ་གཏོང་ཆེད་“ཐམས་ཅད་ནི་སྤྱོད་དཔང་ལ་རག་ལུས་ཡོད་”ཟེར་བ་དང་“ཆབ་...
 སྤྱོད་གིས་གཞན་དག་ལ་རྟེན་གཏོར་བྱས་ཆོག་”ཟེར་བའི་གཏམ་འཆལ་ལོག་སྤྱོད་ཅན་...
 ཅུང་སྒྲིག་བྱས་ཅེ་བྱས་ཏེ་སྤྱི་ཚེས་ཤིང་ལུགས་གི་ཐོན་སྤྱོད་གཏོར་བཞིག་བཏང་བ་...
 རེད། མཐོང་གྲུ་ཞིས་ཡིན་པའི་གི་གཏམ་འཆལ་དེར་ད་མིགས་ནས་“གསར་བཞེད་མ་
 འཇིག་བྱས་ནས་ཐོན་སྤྱོད་སྤེལ་ལྟོང་དགོས་”པའི་བྱེད་སྤྱོད་གཏོན་པ་གནང་བ་
 མ་ཟད། དེ་བཞུར་བཤད་ཐེངས་མང་ཡང་གནང་བ་རེད།

ཡིན་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཐོག་ནས་ཕུང་པའི་ཞེས་སུ་“མི་བཞིན་འགྲོ་ཚུགས་”
 གིས་སྤྱི་ཚུལ་ཐོག་“ཡིན་དགག་”བྱེད་པའི་བཟོ་ལྷ་སྤྱོད་ཅུང་དོན་དམས་ཐོག་ ཡིན་པའི་

གིས་བཀག་འཁོག་དང་འཕལ་ཚད་བྱས་པ་རེད།

ཡིན་ཅེས་ཆེད་དང་། ཡིན་པའོ། “མི་འཁྲིའི་རན་ཆོགས་”བཅས་གིས་འཕྱར་བའི་དར་རྟགས་དང་ཐངས་རྣམ་སྟེང་སྟངས་མི་འདྲ་བའི་པོ་པོ་ཐོག་ནས་བཀད་ན་དེ་ཆོ་ཆང་མ་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་པ་དང་དེ་ཆོ་ནི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་གི་གསར་བརྗེར་རྒྱལ་བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་གི་འཇུགས་སྟུན་ལའང་རྒྱལ་བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་པས་ཁོ་པ་ཆོ་ཆང་མ་ནི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ལ་སྤྱི་ཏམ་ཆན་པས་རྒྱལ་བྱེད་མཁན་གསར་བརྗེར་རྒྱལ་བ་ག་ཉུག་རེད།

དེ་གར་ཡིན་ཅེས་ཆེད་དང་། ཡིན་པའོ། “མི་འཁྲིའི་རན་ཆོགས་”བཅས་དང་རྒྱུ་ཆའི་དང་བར་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཐད་ཅུ་བའི་མི་མཐུན་ས་གཅིག་ཡོད་པ་ཉེ་འཁྱར་མེད་བྲལ་རིམ་སྟེང་དབང་སྒྲེར་འཛིན་འོག་སྟེང་དབང་གི་སྟོབས་ཀྱགས་པེད་སྟེང་དེ་ཐོན་སྟེང་རྩས་ཀྱགས་འཕེལ་བྱས་གཏོང་བྱུ་དང་མི་འཆམ་པའི་ཐོན་སྟེང་འབྲེལ་བ་བརྒྱར་བཅས་བྱེད་དགོས་དང་མི་དགོས་དང་། སྤྱི་ཆོགས་གི་ཐོན་སྟེང་རྩས་ཀྱགས་མཚུགས་ཐུར་རང་འཕེལ་བྱས་གཏོང་དགོས་དང་མི་དགོས་པ་དེ་རེད། དེ་ནི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་གི་གསར་བརྗེ་དང་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་གི་འཇུགས་སྟུན་བྱེད་པར་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་གི་སྤྱི་ཆོགས་འཕེལ་བྱས་འགྲོ་བའི་བྱི་རོལ་ལུལ་གི་ཆས་ཉིད་ལ་བཟུན་དགོས་དང་མི་དགོས་གི་གནད་དོན་ཞིག་རེད།

འཁྱར་མེད་བྲལ་རིམ་གི་གསར་བརྗེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་དེ་ལྟའི་གསར་བརྗེ་དང་ཅུ་བ་ནས་མི་འདྲ་བ་ཞིག་རེད། དེ་ལྟའི་གསར་བརྗེ་ནི་སྒྲེར་ལ་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་རིགས་གཅིག་གིས་སྒྲེར་ལ་དབང་བའི་ལམ་ལུགས་རིགས་གཞན་ཞིག་གི་ཆབ་བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། གསར་བརྗེ་དེར་རྒྱལ་ཁ་མ་ཐོབ་གོང་ཐོན་སྟེང་འབྲེལ་བ་གསར་བ་དེ་ལམ་ལུགས་རྒྱུ་ལའི་ནང་ཁལ་དུ་རྒྱལ་ཆམ་ཆགས་ཟིན་པ་དང་གསར་བརྗེར་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པའི་རྗེས་སུ་སྤྱི་ཆོགས་ཐོན་སྟེང་འབྲེལ་བ་རྒྱུ་ལ་མེད་པ་བཟོས་ནས་ཐོན་སྟེང་

པ་དང་ཡང་ན་མོན་མྱེད་འཕེལ་བ་རྒྱུར་བཙུག་བྱས་པའི་རྩིས་སུ་མོན་མྱེད་རྩིས་བྱགས་
 འཕེལ་བྱས་མ་པར་དང་ན་དེ་ནི་མྱེ་ཚོགས་རིང་ལུགས་གི་མྱེ་ཚོགས་འཕེལ་བྱས་འགྲོ་བའི་
 མྱེ་རྩིས་ལུལ་གི་ཚོས་ཉིད་དང་རྒྱུ་འགལ་དུ་སྤང་བ་ཞིག་ཡིན་པས་འཕྲོར་མེད་གྲུལ་
 རིམ་གི་མྱེད་དཔར་རྒྱུར་འཛིན་བྱེད་སྤྱབ་པ་ཞིག་ཡང་མི་མྱེད་པ་མ་ཟད། མྱེ་ཚོགས་
 རིང་ལུགས་གི་གསར་བརྗེའི་བྱ་གཞག་ལ་ལམ་ཁ་འཁེལ་གི་རེད་ཅེས་གསུངས་ཡིད།

མྱེ་ཚོགས་རིང་ལུགས་གི་མྱེ་ཚོགས་འཕེལ་བྱས་འགྲོ་བའི་མྱེ་རྩིས་ལུལ་གི་ཚོས་
 ཉིད་ཤེས་རྟོགས་བྱེད་རྒྱ་དེ་ནི་མཐོ་ལུང་ཞིས་མྱེ་ཚོགས་རིང་ལུགས་འཕྲུགས་སྤྱན་གི་
 གནད་དོན་ལ་རྟོག་ཞིབ་གནང་བའི་གཞི་ཅའི་གཞི་འཛིན་གནང་ས་ཞིག་རེད། མཐོ་
 ལུང་ཞིས་མྱེ་ཚོགས་རིང་ལུགས་གི་འཕྲུག་སྤྱན་དམ་འཛིན་གནང་བར་ཆེས་ཅ་བར་གྱུར་
 པ་ཞིག་ནི་མྱེ་རྩིས་ལུལ་གི་ཚོས་ཉིད་ཤེས་རྟོགས་དང་དེ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་རྒྱ་དམ་འཛིན་
 གནང་གི་ཡོད་པ་དེ་རེད། རྒྱལ་ཁབ་དབུ་བརྟེས་པའི་རྩིས་སུ་མཐོ་ལུང་ཞིས་ཏང་
 ཡོངས་དང་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་ལ་མྱེ་རྩིས་ལུལ་གི་ཚོས་ཉིད་ཤེས་རྟོགས་དེ་དག་ཁོང
 ཏུ་ལེགས་པར་ཆུད་པ་བྱེད་དགོས་པ་དེ་མྱེ་ཚོགས་རིང་ལུགས་གི་གསར་བརྗེའི་ཚོས་
 ཉིད་ཤེས་རྟོགས་དང་དེ་ཁོང་ཏུ་ཆུད་པ་བྱེད་དགོས་ལ་མྱེ་ཚོགས་རིང་ལུགས་འཕྲུགས་
 སྤྱན་གི་ཚོས་ཉིད་ཀྱང་ཤེས་རྟོགས་དང་ཁོང་ཏུ་ཆུད་པ་བྱས་ཤོག་དེ་དག་གཞིར་འཛིན་
 བས་ལམ་སྤྱོགས་དང་། བྱེད་སྤྱོགས། མྱེད་རྩིས། གསལ་ཤེས་བཅས་གཏན་འཁེལ་བྱས་
 བ་ང་ཚོས་མྱེ་ཚོགས་རིང་ལུགས་འཕྲུགས་སྤྱན་བྱེད་པའི་སྐབས་ཆེན་བྱ་གཞག་དེ་གཞི་
 བས་པེ་ཐག་ངང་མཐུན་དུ་འཕེལ་བྱས་འགྲོ་བུལ་པའི་སྒྲོབ་གསེལ་ཡང་ཡང་གནང་
 ཡོད། མཐོ་ལུང་ཞིས་“ང་ཚོས་མ་ཁི་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་སྤར་ལས་མང་བ་ཤེས་པ་
 དང་རང་བྱུང་ཚན་རིག་སྤར་ལས་མང་བ་ཤེས་པ་དེ་ཆོག་གཅིག་དུ་བརྒྱུས་ནས་བཤད་
 བ་མྱེ་རྩིས་ལུལ་གི་འཛིག་རྟེན་གི་ཚོས་ཉིད་སྤར་ལས་མང་བ་ཤེས་པ་བྱས་ནས་རང་ཤེད་
 རིང་ལུགས་གི་ནོར་འཁྲུལ་ཉུང་ཅམ་ལས་མི་ཡོང་བ་ཞིག་བྱེད་སྤྱབ་ན་ང་ཚོའི་གསར་

བཞིའི་ལས་ཀ་དང་འཇུགས་སྒྲན་གི་ལས་ཀའི་དམིགས་ཕུལ་དེ་ཏན་ཏན་འབྱུང་བ་ལྟ་བུ་གི་
རེད་”① ཅེས་གསུངས་ཡོད།

“མི་བཞིའི་རན་ཆོགས་”ནི་རྩལ་སྤངས་ཉམས་སྒྲུབ་དུ་བྱུང་བའི་འབྲུང་ལྡན་
གྲལ་རིམ་དང་བཟུ་གཞིག་གྲལ་རིམ་ཡོད་ཆད་གི་ཆབ་སྲིད་ཆབ་བྱེད་པ་ཞིག་རེད།
དུས་ལྡན་རིང་པོའི་ནང་ཁོ་ཁོས་ཏ་ཅང་ཡོག་སྟེད་གི་རང་སྤང་སེམས་གཙོ་སྒྲུབ་པ་……
ཅུང་སྟོག་དཔེ་མི་སྲིད་པ་བྱས་ནས་“དབང་ཆས་ཐམས་ཅད་གཏན་འཁེལ་བྱེད་པ་”ཟེར་
བ་དང་“བསམ་བས་ཐམས་ཅད་གཏན་འཁེལ་བྱེད་པ་”ཟེར་བ་ཅུང་སྟོག་བྱས་ཏེ་མི་……
ཆོའི་བསམ་སྒྲོ་དཀྱུགས་ནས་མི་ནམས་ཕྱི་རྩལ་ཕུལ་གི་ཆོས་ཉིད་དང་བྱུང་བ་འགལ་……
བྱེད་པའི་ལམ་ལན་དུ་འཁྲིད་རྒྱའི་རན་སེམས་བཅངས་ཏེ་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་གི་བྱ་
གཞིག་གཏོར་བཞིག་དང་མེག་མེད་དུ་གཏོར་རྒྱའི་ཁོ་ཁོའི་ནག་ཉེས་ཅན་གི་དམིགས་
ཕུལ་དེ་འབྱུང་བཅས་བྱས་པ་རེད། ཁོ་ཁོའི་ཡོག་སྟེད་གི་རང་སྤང་སེམས་གཙོ་སྒྲུབ་
བ་དེ་རིགས་ལ་ང་ཆོས་ངེས་པར་དུ་དགག་པ་མཐར་ཕྱིན་བརྒྱུ་ནས་དེའི་དུག་རྒྱན་……
གཙང་སེལ་བྱེད་དགོས། ད་པན་ལུ་མང་རིང་“མི་བཞིའི་རན་ཆོགས་”གི་གསར་བཞེར་
ང་ཁོ་ལ་གི་དེལ་བསྒྲགས་གི་དུགས་སྒྲན་ཐེབས་པའི་དབང་གིས་ང་ཆོའི་སྐྱོ་མཐུན་ཁ་……
གས་གི་ཁྲད་པའི་ནང་དངོས་གཙོ་སྒྲུབ་པའི་ཆོད་སྒྲུབ་རིག་པར་བཅི་སྤང་བྱེད་རྒྱ་……
དང་། བརྟག་དབྱེད་ཞིབ་འཇུག་གཏིང་ཟབ་བྱེད་རྒྱ། ཕྱི་རྩལ་ཕུལ་གི་ཆོས་ཉིད་ལྟར་
བྱ་བ་བསྒྲུབ་རྒྱ་བཅས་གི་འདུ་ཤེས་གསལ་པོ་མེད་པ་དང་ཤུགས་ཞན་དུ་བྱིན་ཡོད་པ་
རེད། ཁོང་ཆོས་ཏ་ཆིང་དང་ཏ་ཀྲའི་གི་སྐྱོ་མཐུན་ཆོ་དང་འདྲ་བར་ལག་ལེན་དངོས་
གི་ནང་དུ་ཕྱི་རྩལ་ཕུལ་གི་ཆོས་ཉིད་རང་རྟོགས་གི་སྐྱོ་ནས་ཤེས་རྟོགས་སྒྲུབ་པ་དང་དེ་

① 《ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱད་ཐན་ཏང་གི་རྒྱལ་ཡོངས་འཐུས་མི་སྤྱི་ཆོགས་ཐོག་གི་གཏམ་……
བཞེད་》 《མཉམ་ཅི་དུང་གི་གསུང་རྩམ་གཅེས་བསྒྲུབ་》དེབ་ལུ་པའི་ཁྲོད་ཞིག་
པར་གཞིའི་ཤོག་ལྗོངས་ 208—209 ནང་དུ་གསལ།

ཁོང་དུ་ཆུད་ཐུབ་པའི་འབད་བཅོན་མི་བྱེད་པ་དང་ཕྱི་རལ་ཡུལ་གི་ཆོས་ཉིད་ལྟར་བྱ་
བ་མི་སྤྱུལ་པར་ཆབ་སྲིད་གི་འཛད་ཆོག་སྟེང་པ་སྤྲུག་རྒྱུར་སྦྱོར་ནས་བསྟུང་དེ་ཏ་ཅང་...
སྐམ་བཞིང་དང་ཏ་ཅང་དཀའ་ཆོགས་ཆེ་བའི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་འཇུགས་སྤྲན་གི་...
དངོས་གཞིའི་ལས་འགན་ནམས་ཆབ་སྲིད་གི་སྟེང་བཤད་ནང་དུ་བསྒྲུབས་པ་རེད།
ཕྱགས་སྟུང་དེ་རིགས་ནི་ང་ཆོའི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་གི་འཇུགས་སྤྲན་ལ་གནོད་སྤྲོན་
ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།

1957 ཨོ་མཐོ་ཀུའུ་ཞིས་“དཔལ་འབྱོར་འཇུགས་སྤྲན་བྱེད་རྒྱའི་ཐད་ལ་ང་
ཆོར་ད་དུང་ཉམས་སྦྱང་འདྲང་གི་ཡོད་པ་མ་རེད། གང་ཡིན་ཟེར་ན་འཇུགས་སྤྲན་
བྱས་ནས་ལ་བདུན་ཙམ་ལས་མ་སོང་བའི་རྒྱན་གིས་རེད། དེར་བརྟེན་ད་དུང་ཉམས་
སྦྱང་གསལ་དགོས་གི་རེད། གསར་བཞེར་ཆ་མཆོན་ནའང་ཐོག་མར་ང་ཆོར་ཉམས་
སྦྱང་མེད་ཅིང་། བམ་ཉེས་བྱུང་ནས་ཉམས་སྦྱང་ཐོབ་ཆེས་གཞི་ནས་རྒྱལ་ཡོངས་གི་
རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པ་རེད། ང་ཆོར་དཔལ་འབྱོར་འཇུག་སྤྲན་ཐོག་གི་ཉམས་སྦྱང་ཐོབ་རྒྱ་
དེ་གསར་བཞེའི་ཉམས་སྦྱང་ཐོབ་པའི་དུས་ཚོད་ལས་དྲིག་ཙམ་བྱུང་བ་ཞིག་བྱུང་ཐོག་
རིན་དོད་ཀྱང་ཆེན་པོ་དེ་ཙམ་གཏོང་མི་དགོས་པའི་རེ་བ་ཡོད།ངས་པར་དུ་
གསལ་བ་བྱེད་དགོས་པ་ནི་གནད་དོན་དེའི་ཐོག་འགལ་བ་ཞིག་དེ་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་
སྤྱི་ཆོགས་གི་དཔལ་འབྱོར་འཇུག་རྒྱུས་འགྱུར་བའི་ཕྱི་རལ་ཡུལ་གི་ཆོས་ཉིད་དང་ང་ཆོའི་
རང་རིས་གི་རིས་འཛིན་བར་འགལ་བ་ཞིག་བསྟུང་ཡོད་པ་དང་དེ་ལག་ལེན་གི་ཐོག་...
ནས་ཐག་གཅོད་དགོས་པ་དེ་རེད”①ཅེས་སྟོན་པ་གནང་ཡོད། 1962 ཨོ་མཐོ་ཀུའུ་
ཞིས་སྐར་ཡང་སྟོན་པ་གནང་བར། སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལུགས་གི་འཇུགས་སྤྲན་བྱེད་རྒྱའི་

① 《མི་དམངས་ནང་ཁུལ་གི་འགལ་བ་ནམས་ཐག་གཅོད་ཡང་དག་པ་བྱེད་རྒྱའི་གནད་
དོན་སྐོར་》《མཐོ་ཙུང་གི་གསུང་ཚམ་གཅེས་བསྟུས་》དེབ་ལུ་བའི་བོད་ཡིག་
པར་གཞིའི་སྐག་ལྷོ་ 604 ནང་དུ་གསལ།